

jer sig om mord, maskerader, bigami eller tyveri af guldhornene, og hun supplerer fremlæggelsen med uddrag fra samtidens aviser og tidskrifter samt med citater fra viserne. Bogen rummer også bidrag til Matthias Seests og hans faste viseforfatter, J.C. Breestrups livshistorie samt et kapitel om melodierne til Seests skillingsviser. Til slut findes – foruden noteapparat – et værdifuldt appendix med et udførligt register over Seests nyhedsviser, register over melodier i Seest-skillingstryk samt registre over personer, bogtrykkerier, boghandeler og forlag, stednavne m.m. Dertil bibliografi og fortegnelse over gennemgæede dagblade og tidskrifter. Bogen er smukt trykt med adskillige faksimilegengivelser af viser og håndskrevne kilder.

Blandt lejlighedssangene omtales én til kronprinsens fødselsdag den 28. januar 1801 for „det Harmonerende Musikalske Selskab“, dvs. hovedstadens førende musikalske klub „Harmonien“ (s. 399). Det er dog især redegørelsen for de 138 melodihenvisninger på skillingstrykkene, der giver et bidrag til musikhistorien. Det er interessant at se, hvorledes melodivalget strækker sig fra åndelige sange over fædrelandsange, operaer og syngestykker til selskabsange og drikkeviser. Ganske tankevækkende er det ligeledes, hvor mange melodier fra de førende københavnske teaterkomponister, der hurtigt blev yndede til Seest-skillingsviserne. Det gælder f.eks. fire af melodierne fra Schulz' *Høstgildet*, fem fra sammes *Peters Bryllup*, tre fra Schalls *Chinafarverne* og fem fra Kunzens *Dragedukken*. Vejen var ikke lang fra Det kgl. Teater til gadens visekællinger. Den mest anvendte melodi var dog H.O.C. Zincks til Abrahamsons vidt udbredte fædrelandssang fra 1801, „Vi alle dig elske, livsalige Fred“. Den optræder atten gange som melodihenvisning i Seest-trykkene, og det er i øvrigt den, der i dag bedre kendes som „Langt højere Bjerge saa vide paa Jord“.

Det omtalte kapitel kunne være nået dybere i sin identificering og karakteristik af melodierne. Man mærker, at forfatteren ikke er så fortrolig med den musikhistoriske faglitteratur, som med andre dele af kulturhistorien. Ruth Andersens påstand om, at skillingsviserne var beregnet som fællessang (s. 55), er man f.eks. ikke rede til at sluge. Blandt andet Karl Clausens standardværk, *Dansk sanghistorie gennem 150 år (1958/1975)*, kunne med fordel være inddraget.

Ruth Andersens bog er ikke desto mindre en grundig og charmerende materialefremlæggelse, der også bringer stof, som den sanghistoriske forskning kan drage stor nytte af. Udgivelsen minder os om, at vi stadig mangler en parallel til Margareta Jersilds *Skillingstryk* (Stockholm 1975), der er en afhandling om melodiforholdene i det ældre svenske skillingsvisemateriale. Der er flere sammenhænge mellem den „fine“ og den „folkelige“ sang – og i øvrigt også mellem sang- og dansemelodier – i ældre tid, end man sædvanligvis forestiller sig.

Jens Henrik Koudal

Dan Fog: Lumbye-katalog. Fortegnelse over H.C. Lumbyes trykte kompositioner / Verzeichnis der gedruckten Kompositionen von H.C. Lumbye (1810-1874). (Danish Humanist Texts and Studies 10). Det kongelige Bibliotek / Museum Tusulanums Forlag, København 1995. 176 s. Ill. ISBN 87-7289-297-8. Kr. 198,-.

I Dan Fogs imponerende række af musikbibliografier er turen kommet til H.C. Lumbye. Denne bog er i alt væsentligt opbygget efter samme mønster som katalogerne over Griegs, Gades, Heises og Hartmanns trykte værker, der udkom 1980-91. Disse 'kataloger' er ikke tematiske, som det var tilfældet med Dan Fogs tidligere og lidt mere pretentiose tematisk-bibliografiske fortegnelser over Kuhlaus (1977) og Weyses (1979) værker.

Hvor det tidligere var Dan Fog selv, er det i det aktuelle tilfælde Det kongelige Bibliotek/Museum Tusulanums Forlag, der står som forlag. Det har betydet et (ikke uvelkomment) æstetisk løft. Hertil bidrager katalogets mange gengivelser af bl.a. originaludgavernes kunstfærdigt litograferede nodeforsider.

Lumbye (1810-74) var som 'musikdirektør' i mere end 30 år sin egen interpret, og mange af hans kompositioner havde selvsagt tilknytning til Tivoli, hvor han var med fra åbningen i 1843 og til kort før sin død. Det var fortrinsvis dansemusik, balletnumre og lejlighedskompositioner for orkester. Inden for dette populære repertoire var publikum fikseret på „nyheder“, og af hensyn til det ikke uvæsentlige nodesalg kom kompositionerne hurtigt i trykken i komponistens egne arrangementer for klaver, mens orkesterversionerne kun i få tilfælde blev trykt.

I forordet (på dansk og tysk) gør Dan Fog kort og klart rede for de komplicerede forlagsmæssige forhold. Lumbye var periodevis sin egen forlægger, bl.a. som redaktør af bladet *Musikalske Nyheder*, hvorigennem han lancerede sine nye kompositioner i årene 1861-74. Tidligt, fra 1845, var Breitkopf & Härtel inde i billedet, og dette forlag udgav 141 Lumbye-kompositioner inden samarbejdet ophørte i 1855. Ellers var hovedforlagene danske.

For at undgå sammenblanding med tidligere forlagsnummerrækker af Lumbyes kompositioner har Fog valgt at begynde sin nummerering med nr. 1001. Han slutter med 1444. Kataloget er opstillet kronologisk efter udgivelsestidspunkt for de klaverversioner af kompositionerne, Fog har valgt at lægge til grund for kataloget. Den udførlige primærregistrering af originaludgaverne for klaver suppleres med mere sparsomme data om samtidige parallel- og variantudgaver, titeloplæg på andre forlag, evt. nyudgaver. Ved hver komposition anføres, om den findes i de store samlede klaverudgaver, fx Lumbye-album (10 bind), der udkom hos Wilhelm Hansen i 1884.

Lumbye-kataloget er forsynet med et titelregister, et „danske-indeks“ samt registre over person- og stednavne (sidstnævnte er nyttigt og morsomt, i øvrigt en Dan Fog-specialitet – her kan man bl.a. se, at Lumbye komponerede en polka tilegnet „Damerne i Odense“, Fog 1086).

Grundlaget for kataloget er en kompositionsfortegnelse, trykt første gang i Godtfred Skjernes biografi *H.C. Lumbye og hans Samtid* i 1912 og revideret i denne bogs anden udgave 1946. Skjerne er yderst summarisk i sine oplysninger, men bringer bl.a. uropførelsesdato og -sted (så vidt det er oplyst) samt stedvis „originalmanuskriptets datering“ uden dog i øvrigt at oplyse noget om sine kilder. Skjerne medtager desuden i sin liste de ca. 125 utrykte kompositioner, som altså ikke nævnes i Fogs katalog.

Det er derfor prisværdigt, at Fog har ladet Skjernes kompositionsfortegnelse aftrykke i kataloget forsynet med løbenumre samt henvisninger til sine egne katalognumre, således at man har det væsentligste, der nu foreligger om Lumbyes kompositionsvirksomhed, samlet på et sted. Men det er et spørgsmål, om ikke Fog for overblikkets skyld burde have fulgt Skjernes kronologi, der retter sig efter førsteopførelsen. Udgivelseskronologien er ret beset i sig selv ikke særlig interessant.

Dan Fog indrømmer i forordet, at hans bidrag ikke er udtømmende, men at bogen forhåbentlig kan være til nytte for videre arbejder. Inden for Fogs eget felt – nodetrykkene – har han måttet renoncere på at få overblik over de utallige eftertryk og bearbejdelser af Lumbyes værker. Heller ikke de orkesterversioner, der udkom i samtiden, er katalogiseret til fulde. Det fremgår således ikke klart, om det er partitur eller stemmer – eller begge dele – der foreligger trykt, ligesom antallet af stemmer eller orkesterbesætning ikke er anført. Her er øjensynlig tale om sekundærregistrering på grundlag af forlagskataloger.

Det, der nemlig har størst interesse efter Fogs gedigne litvag med de trykte udgaver, er at få klarhed over, hvor mange og hvilke af Lumbyes kompositioner, der er bevaret i de originale orkesterversioner. Samt at få kontrolleret Skjernes oplysninger om førsteopførelser og kompositionsdateringer. Dette arbejde må tage udgangspunkt i de originalmanuskripter, der foreligger.

Med den status Lumbye har i dag, er det måske også ved at være tiden for en udgivelse eller nyudgivelse af et udvalg af originalversionerne i partitur og stemmer. Det er notorisk meget vanskeligt at finde frem til orkestermateriale til Lumbyes musik, og det betyder, at denne fornøjelige musik slet ikke bliver spillet så meget, som den fortjener. Var det ikke en sag for kulturministeren?

Bendt Viinholt Nielsen

Niels W. Gade. Works I:4. Symphony no. 4 op. 20, red. af Niels Bo Foltmann. Foundation for the Publication of the Works of Niels W. Gade, København 1995. (Distribution Engstrøm og Sødring / Bärenreiter Verlag). 152 s. ISBN 87-90230-00-0.

Niels W. Gade. Works II:1. Octet, Sextet and Quintet for strings, red. af Finn Egeland Hansen. Foundation for the Publication of the Works of Niels W. Gade, København 1995. (Distribution Engstrøm og Sødring / Bärenreiter Verlag). 283 s. ISBN 87-90230-01-9.

Mit geringer zeitlicher Verzögerung liegen nun die ersten beiden Bände der in sieben Serien konzipierten Ausgabe der Werke Niels W. Ga-